

Sjukgymnasten i framtidens företagshälsovård

Gunnel Hugosson

På sina håll råder en viss yrkesrollförvirring inom företagshälsovården.

Visst är det bra om man kan "hjälpas åt" och kan lite om varandras arbetsuppgifter, men det är värdefullt att ta tillvara det som är specifikt för olika yrkesgrupper. Företagssjukgymnasten är den enda person, som arbetar med hela människan, från diagnostisering och funktionsanalys till arbetsplatsutformning/arbetsplatsåtgärder och förebyggande hälsoarbete. Ett psykosocialt betraktelsesätt är en självklarhet. Företagssjukgymnasten är en viktig länk mellan den medicinska och den tekniska personalen och kanske bäst utnyttjas genom att det i företags-hälsovården inrättas en speciell krafteergonomisk enhet.

Leg sjukgymnast Gunnel Hugosson är sedan 1975 verksam inom företagshälsovård, fr inom företagshälsovården i Järfälla kommun. Hon delger i denna artikel många aspekter på företagssjukgymnastens arbetsuppgifter.

Sjukgymnasten – välutbildad

Sjukgymnasten är den viktigaste kuggen i den förbättrade framtida företagshälsovården.

För Dig som har annan mening ska jag förklara varför sjukgymnasten är oumbärlig och viktig i framtidens företagshälsovård. Sjukgymnasten utbildas och tränas under 2 1/2 år, att diagnostisera och behandla funktionshinder i form av smärta, rörelseinskränkning, försämrad koordination, nedsatt ut-hållighet samt svaghet.

En smal utbildning kan någon tycka, men inom de aktuella områdena är den desto djupare.

Kunskaperna fördjupas i efterutbildningen där vi kan välja speciell inriktning. De olika ämnena som ingår i den speciella inriktningen är rehabilitering, psykiatri, neurologi, andnings- och cirkulationsorganen eller rörelse- och stödjeorganen. De flesta sjukgymnasterna inom företagshälsovården har sin speciella inriktning inom rörelse- och stödjeorganen, men har också varit i kontakt med de andra ämnesområdena i sin allmänna vidareutbildning.

Skador i arbetslivet

De skador som ökar mest i arbetslivet hör till gruppen mjukdelsskador. Mjukdelsskadorna kan ibland orsakas av felaktig arbetsteknik eller för stor arbets-tyngd. För att råda bot på detta är sjukgymnastens kliniska erfarenhet till god hjälp.

Fördjupningen i arbetsfysiologi och biomekanik, som stimuleras av arbetet i företagshälsovård och som förstärks i fortbildningen till företagssjukgymnast bidrar också till lösningar av problemen kring mjukdelsskador.

Den del av företagssjukgymnastens arbete som på sina håll berör patientbehandlingar är inriktat på personens funktion i sin arbetsmiljö. Besvären ska utlösas eller underhållas av arbetet, annars skulle nästan all poliklinisk verksamhet kunna rymmas inom den utbyggda företagshälsovården. Företagssjukgymnastens behandlande arbete ger fortlöpande informationer som är nyttiga att föra över på den förebyggande verksamheten.

I samband med det kommande ersättningssystemet för företagshälsovård kommer sjukgymnastens arbete att bli ännu mer förebyggande.

I FHV-utredningen står också att sjukgymnasten ska medverka i arbetsskadeutredningar.

nationer av arbetsplatsåtgärder och specialträning.

Det är ännu många som lever efter principen "det gäller inte mig". Dessa behöver förr eller senare hjälp. Det finns åtskilliga exempel på personer som föreslagits förtidspensionering pga nack/ryggbesvär, vilka arbetar heltid efter arbetsplatsåtgärder.

Andra halvan

Det som har beskrivits hittills kan hänföras till den tekniska företagshälsovården, men individen och arbetsmetoderna är halva verkligheten, kanske ännu mer. Filosofen Protagoras har sagt att "människan är alltings mått". Vissa människor "ser röda skynken" så fort det talas om individuell anpassning till arbetet och anser att arbetet ska anpassas till individen. Sjukgymnasterna trotsar den uppfattningen. Individen måste känna sig delansvarig, måste vara säker på sig själv och känna igen signaler från sin egen kropp, hon får inte bara lita på tekniken. Det har på senare tid talats mycket om människans båda hjärnhalvor och alldeles för lite om hennes båda kroppshalvor. Sjukgymnasten har sedan sin grundutbildning en *helhetssyn* på människan, som är till hjälp att motivera utnyttjandet av arbetsplats och arbetsredskap rätt. Man kan lära sig ställa in möbler och annan utrustning efter egna

.....
God ergonomi förutsätter en kombination av arbetsplatsåtgärder och träning, där de anställda själva har ett viktigt delansvar.
.....

kroppsmått. Sjukgymnasten kan ta sig tid med de anställda tills båda vet att "kunden" har förstått alla instruktioner och tränat in en bra känsla för arbetet. Vi kan med grupper öva in basal kroppskännedom, dvs hur vi går, står, lyfter, bär, andas, vilar, arbetar med lagom spänning.

Att försöka förebygga de skador som sjukgymnasten dagligen stöter på och behandlar är en självklarhet.

Allt fler engagerar sig också i friskvård som lärare och tränare i både ryggträningsgrupper och motionsgymnastik. Riktiga rörelser både i arbete och på fritid påverkar ju hela människan.

I framtiden hoppas jag på ett lättillgängligt och bra mätinstrument i skattning av upplevd ansträngning. Det kan inte vara en bra samhällsekonomi att människor "slås ut" på grund av överbelastning i arbetet.

Därför: Tillbaka till början.